

حقوق جنین و سقط آن

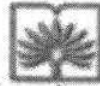
تالیف:

دکتر عبدالجبار زرگوش نسب

عضو هیأت علمی دانشگاه ایلام

انتشارات موجک

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه : زرگوش نسب، عبدالجبار، ۱۳۳۶ -
 عنوان و نام پدیدآور : حقوق جنین و سقط آن / تالیف دکتر عبدالجبار زرگوش نسب.
 مشخصات نشر : تهران: انتشارات موجک، ۱۳۹۵.
 مشخصات ظاهری : ۱۰۶ ص؛ وزیری.
 شابک : ۵-۳۵-۸۶۳۴-۶۰۰-۹۷۸-۱۵۰۰۰۰ ریال
 وضعیت فهرست نویسی: فیا
 رضوع : سقط جنین عمدی (فقه)
 موضوع : Abortion (Islamic law)
 موضوع : سقط جنین عمدی -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
 موضوع : Abortion -- Religious aspects -- Islam
 رده بندی کنگر : ۱۷۴ ز ۷ س / ۱۹۸ / ۶ / BP
 رده بندی دیویی : ۱۶۱ .۳۶
 شماره کتابشناسی ملی : ۱۹۱۳

انتشارات موجک

تلگرام: ۰۹۰۱۷۶/۲۵۰۲ کانال: telegram.me/mojak1

تلفن مرکز پخش: ۰۲۶۳۲۱۰۰۰۱ - ۰۲۱۶۶۱۲۷۵۹۳

Email : mojakpublication@yahoo.com

Web : www.mojak.ir

عنوان : حقوق جنین و سقط آن
 تالیف : دکتر عبدالجبار زرگوش نسب
 طراح جلد : سیده زهرا روشنایی
 ویراستار ادبی: فاطمه رضازاده قاضیانی
 مشخصات ظاهری : ۱۰۶ صفحه، قطع وزیری
 چاپ اول : پاییز ۱۳۹۵
 تیراژ : ۱۰۰۰ جلد - قیمت : ۱۵۰۰۰۰ ریال
 شابک : ۵-۳۵-۸۶۳۴-۶۰۰-۹۷۸
 حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱.....	مقدمه
۵.....	فصل اول: مفهوم شناسی و مراحل شکل گیری جنین از منظر قرآن و روایات
۵.....	جنین
۵.....	اجهاض
۶.....	اجهاض در اصطلاح
۶.....	مراحل شکل گیری جنین از منظر قرآن کریم
۹.....	مراحل خلقت جنین در روایات
۱۱.....	مدت مراحل شکل گیری جنین در روایات
۱۱.....	مدت مراحل خلقت جنین در روایات شیعه
۱۳.....	مدت مراحل خلقت و شکل گیری جنین در روایات اهل سنت
۱۵.....	شکل گیری جنین از نظر جنین شناسی
۱۷.....	فصل دوم: حقوق مادی و معنوی جنین و احکام شرعی مترتب بر سقط شان در مادرش
۱۷.....	مقدمه
۱۸.....	حقوق مادی جنین
۱۸.....	الف- ارث بردن
۲۱.....	ب- نفقه جنین
۲۲.....	ج- وصیت برای جنین
۲۴.....	د- وقف بر جنین

- ۲۵..... هبه به جنین هبه به جنین
- ۲۶..... و- حق شفعه و- حق شفعه
- ۲۶..... حقوق معنوی جنین حقوق معنوی جنین
- ۲۶..... الف-وظیفه مادر در برابر حفظ و سلامت جنین الف-وظیفه مادر در برابر حفظ و سلامت جنین
- ۲۸..... ب- تأخیر انداختن اجرای حد زن باردار ب- تأخیر انداختن اجرای حد زن باردار
- ۲۸..... ج- جواز روزه خواری زن باردار ج- جواز روزه خواری زن باردار
- ۲۹..... د- حق نسب و حلال زادگی د- حق نسب و حلال زادگی
- ۳۰..... ه- حق حیات جنین ه- حق حیات جنین
- ۳۰..... احکام شرعی جنین سقط شده و مادر او احکام شرعی جنین سقط شده و مادر او
- ۳۰..... سپری شدن عا، زن مأممه سپری شدن عا، زن مأممه
- ۳۱..... ترتب احکام نفاس بر چیزی که سقط کرده ترتب احکام نفاس بر چیزی که سقط کرده
- ۳۲..... غسل، کفن و دفن جنین سقط شده و نماز بر او غسل، کفن و دفن جنین سقط شده و نماز بر او
- ۳۵..... فصل سوم: سقط جنین از دیدگاه قرآن، سنت، عقل و فقها فصل سوم: سقط جنین از دیدگاه قرآن، سنت، عقل و فقها
- ۳۵..... سقط جنین از دیدگاه قرآن سقط جنین از دیدگاه قرآن
- ۳۷..... اسقاط جنین از منظر سنت اسقاط جنین از منظر سنت
- ۳۸..... سقط جنین از دیدگاه عقل و بنای عقلا سقط جنین از دیدگاه عقل و بنای عقلا
- ۳۹..... سقط جنین از دیدگاه فقها و علمای مذاهب اسلامی سقط جنین از دیدگاه فقها و علمای مذاهب اسلامی
- ۴۱..... سقط جنین هنگام تهدید جان زن باردار سقط جنین هنگام تهدید جان زن باردار
- ۴۱..... ۱. آراء و نظرات فقهای شیعه ۱. آراء و نظرات فقهای شیعه
- ۴۸..... ۲. آراء و نظرات علمای اهل تسنن ۲. آراء و نظرات علمای اهل تسنن
- ۴۹..... اسقاط جنین هنگام تهدید جان مادر و جنین اسقاط جنین هنگام تهدید جان مادر و جنین
- ۴۹..... ۱. آراء و مستندات فقهای شیعه ۱. آراء و مستندات فقهای شیعه
- ۵۰..... ۲. آراء علمای اهل تسنن ۲. آراء علمای اهل تسنن
- ۵۱..... اسقاط جنین نامشروع اسقاط جنین نامشروع

۵۱. آراء و مستندات فقهای شیعه
۵۳. آراء و مستندات علمای اهل تسنن
۵۴. سقط جنین در صورت تجاوز با اکراه
۵۴. سقط جنین به خاطر ناقص الخلقه بودن جنین، یا بیماری‌های ارثی و واگیر
۵۵. ۱. نظرات فقهای شیعه
۵۸. ۲. آراء علمای اهل تسنن
۵۹. سقط جنین به خاطر کنترل جمعیت و مشکلات اقتصادی
۶۰. اسقاط جنین: بیل از دمیدن روح در صورت وجود عذر، ضرورت و عسر و حرج
۶۰. ۱. آرای فتاهای شیعه
۶۱. ۲. آراء علمای اهل تسنن
۶۲. سقط جنین بدون عذر و ضرورت
۶۳. سقط درمانی
۶۵. دستورالعمل اجرایی قانون سقط جنین در ایران
۶۵. الف- تعریف عناوین مطرح در قانون
۶۶. ب- مراحل بررسی و صدور مجوز سقط جنین درمانی
۶۹. فصل چهارم: مجازات سقط جنین
۶۹. مجازات سقط جنین - قصاص
۷۱. نقد و بررسی قول به قصاص
۷۴. مجازات سقط جنین - دیه
۷۵. روایات دیه
۸۰. مفاد روایات فوق از نظر صاحب جواهر
۸۷. مسئولیت پزشک
۸۹. جنایت بر جنین بین عمد، شبه عمد، و خطا
۹۱. شروط جنایت بر جنین

- ۹۲..... مسئول پرداخت دیه جنین سقط شده
- ۹۲..... دیه جنین اهل کتاب
- ۹۳..... کیفر و مجازات سقط جنین - کفاره
- ۹۴..... تحلیل و جمع بندی نهایی

۱۰۱..... منابع

www.ketab.ir

مقدمه

در این کتاب حقوق مادی و معنوی جنین و احکام شرعی سقط جنین و آثار مترتب بر آن از دیدگاه مذاهب اسلامی اعم از شیعه و اهل تسنن تبیین گردیده است.

انگیزه‌های متعدد سقط (کورتاژ) مورد توجه قرار گرفته، از جمله ن سقط جنین به خاطر پنهان کردن عمل زشت زنا، حفظ آبروی خانواده، یا به انگیزه نجات دادن مادر در صورتی که ادامه حاملگی حیات مادر، حیات جنین و مادر را تهدید کند، یا به خاطر پیشگیری از انتقال بیماری‌های خونی مانند بیماریان هموفیلی، یا به انگیزه‌هایی از به وجود آمدن کودک ناقص الخلقه، و یا به انگیزه پیشگیری از سرایت صفات رثه‌ای...

بعضی از فقها گفته‌اند اگر اجزای سقط جنین باید علل و ضروری بودن سقط جنین حتما ثابت شود و منفعت و سود آن بیشتر از ضرری است که منجر به ممنوعیت آن می‌شود، و باید مدت سپری شدن بارداری و دمیدن روح در جنین مورد توجه قرار گیرد. برخی از فقهاء گفته‌اند دمیدن روح بعد از (۱۲۰) صد و بیست روز از بسته شدن نطفه است و سقط جنین در این مدت جنایت به حساب نمی‌آید. نظر درست در سقط جنین این است که بعد از حلال روح حرام است، و البته بنا به نظر برخی از فقها قبل از حلول روح نیز حرام است و تا زمانی که با ابزارهای پیشرفته پزشکی به طور قطع و یقین ثابت نشود که در جنین عیوب وراثتی خطرناکی است و خانواده‌اش سرایت می‌کند و یا اینکه حیات مادر را در معرض خطر جدی قرار می‌دهد اجزای سقط جنین داد نمی‌شود اما زمانی که یکی از این موارد ثابت شود می‌توان سقط جنین را انجام داد و اگر کورتاژ جنینی باشد پزشکی که این عمل زیر نظر او انجام شده باید مورد بازخواست قرار گیرد. فقها در مباحث فقهی دیات، قصاص، حدود، وصیت، ارث، وقف و... به موضوع جنین و سقط آن پرداخته‌اند و پیرامون حکم آن قبل از دمیدن روح در آن و نیز بعد از آن، نظرات گوناگونی دارند.

بعضی از فقهای مذاهب اهل تسنن بر این اجماع نموده‌اند که اگر سقط بعد از سپری شدن (۱۲) روز از بسته شدن نطفه نباشد سقط جنین حساب نمی‌شود، آن‌ها حلول روح را در جنین در این مدت می‌دانند.

حنبلی‌ها زمانی سقط جنینی را جنایت می‌دانند که جنین کاملاً به شکل انسان در بیاید.

بعضی از علمای حنفیه و شافعیه سقط جنین قبل از دمیدن روح در آن را به هر دلیلی مباح دانسته‌اند، بعضی دیگر از فقهای حنفیه با وجود دلیلی قوی این کار را مباح می‌دانند. برخی از فقهای مالکی آن را حرام دانسته‌اند هر چند قبل از دمیدن روح در آن باشد و عده‌ای دیگر از فقهای همین مذهب سقط قبل از چهل روز را مکروه می‌دانند. بیشتر فقهای مذاهب اهل تسنن سقط بعد از دمیدن روح را در مواردی حرام نمی‌دانند که مصلحت باشد یا به عبارت دیگر بین بد و بدتر، بد را انتخاب کنند و آنچه ضروری‌تر و مهم‌تر می‌نماید را برگزینند.

فقهای امامیه طریشان این است که بعد از بسته شدن نطفه سقط جنین انجام نشود، و برای مراحل مختلف آن (نطفه تر، گزیده در رحم، علقه، مضغه، عظام قبل از پوشاندن به گوشت و پس از آن، و بعد از دمیدن روح) در صورت سقط جنین، دیه تعیین کرده‌اند، و تنها به دلیل اینکه جنین ناقص‌الخلقه است و یا پس از تراب فقط مدت کوتاهی زنده می‌ماند و یا برای رهایی از جنین نامشروع، سقط جایز نمی‌شود مگر بیک زنده ماندن جنین برای مادر موجب زحمت طاقت‌فرسا و سختی شدید باشد که در این صورت قبل از دمیدن روح بنا به نظر بعضی از فقها سقط جایز است، اما بعد از دمیدن روح دیگر سقط را جایز نمی‌دانند، و در صورتی که ثابت شود که بین زندگی مادر و جنین باید یکی را انتخاب کرد باید آن چیری که ارجح است و آنچه مصلحت است برگزیده شود. لذا از دیدگاه آن‌ها جنین دارای حقوقی است، آنگاه بر آن مترتب می‌شود، و سقط آن مجازاتی دارد.

از آنجا که احکام شرعی برای سامان بخشیدن به زندگی مادی و معنوی، شریعت صادر شده‌اند، و سقط جنین یکی از مسائلی است که مورد توجه جامعه قرار گرفته است. کتاب حاضر با هدف شناخت احکام سقط جنین، مجازات مترتب بر آن و حقوق جنین از دیدگاه مذاهب اسلامی صورت گرفته است.

با توجه به اینکه این موضوع به صورت مستقل و جداگانه در فقه شیعه مورد مطالعه و بررسی قرار نگرفته؛ بنابراین نیاز به دقت و تأمل و بررسی‌های زیادی دارد و با توجه به اینکه موضوع مورد بحث در کتاب‌های فقهی و حدیثی به صورت محدود بحث شده و هر کتاب فقهی و حدیثی از چند جلد تشکیل شده، لذا باید تمام این منابع در دست محقق باشد، فراهم کردن تمام این کتاب‌ها میسر نیست

مگر با مراجعه به کتابخانه‌های بزرگ و نسخه‌برداری از آن‌ها. یکی از دشواری‌های تحقیق مورد نظر عدم دسترسی به برخی از احادیث منقول از معصومین علیهم‌السلام و عدم بیان صورت‌های گوناگون آن در روایات موجود می‌باشد؛ بنابراین بیان حکم قطعی در این زمینه دشوار است. پیرامون سقط جنین به طور پراکنده در کتاب‌های فقهی و حدیثی مذاهب اسلامی احکام و مطالبی مطرح شده است.

بدون تردید مسأله سقط جنین در عصر ما نظر عموم مردم را به خود متوجه کرده است، به خصوص سقط جنین نامشروع در اثر زنا به وجود می‌آید، اعم از زنا به اکراه و با زور باشد یا در اثر رضایت طرفین، در صورت باردی آبرو و حفظ حیثیت زن و خانواده‌ی او در سقط جنین و رهایی از عواقب عمل زشت زنا نهفته است. بنابراین به دست آوردن حکم آن دارای اهمیت ویژه‌ای است.

حکم سقط جنین (کو تاژ) انگیزه‌های گوناگون آن، دارای ابهاماتی است و مشخص کردن آن ضروری و لازم است، ازجمله این انگیزه‌ها:

۱- نجات دادن مادر در صورتی که استمرار در ادامه بارداری، حیات مادر را تهدید کند و یا اینکه حیات هر دو (مادر و جنین) را به مخاطره بیندازد.
 ۲- پیشگیری از انتقال بیماری همسر و شوهر و یا بیماری یکی از آن دو به کودک، در صورتی که مبتلا به بیماری‌های خونی باشند و دارای ژن معیوب باشند مانند بیماران هموفیلی و در نتیجه ناقل بیماری به فرزندان خود هستند.

۳- رهایی از به وجود آمدن کودک ناقص‌الخلقه با تشخیص قطعی در رحم مادر.

۴- رهایی از سرایت صفات ارثی.

۵- سقط جنین به انگیزه محافظت بر طراوت و شکل ظاهری بدن زن.

بنابراین ضرورت دارد ابهاماتی که در موضوع مطرح شده، با دلیل بررسی شود و لازم است حقوق و آثار مترتب بر سقط جنین تعیین و روشن گردد.

شناخت حقوق جنین و حکم شرعی سقط جنین و مشروعیت و یا عدم مشروعیت آن و در کدام مرحله از بارداری و با چه شرایط و ملاکی جایز و یا حرام است، ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است چراکه جامعه کنونی بیش از پیش به آن مبتلا است و نیز شناخت آثار و ضمانت مترتب بر سقط جنین در صورت

عدم جواز مانند عمل کورتاژ توسط پزشک دارای اهمیت ویژه‌ای است، بنابراین اهداف این تحقیق در امور ذیل خلاصه می‌شود:

- ۱- شناخت آثار مترتب بر سقط جنین از دیدگاه مذاهب اسلامی اعم از شیعه و اهل تسنن.
- ۲- بررسی حکم سقط جنین از منظر قرآن کریم.
- ۳- بررسی حکم سقط جنین از منظر سنت.
- ۴- بررسی حکم سقط جنین از دیدگاه مذاهب چهارگانه اهل تسنن.
- ۵- بررسی حکم جنین از دیدگاه شیعه.
- ۶- بررسی مباحثات سقط جنین و حقوق آن.

نویسنده در این کتاب درصدد پاسخ دهی به سؤالات زیر می‌باشد:

- ۱- در چه مواردی سقط جنین از دیدگاه فقهای مذاهب اسلامی جایز است؟
- ۲- در چه مواردی سقط جنین از منظر حکم برای مذاهب اسلامی حرام است؟
- ۳- آیا قرآن کریم بر حرمت سقط جنین دلالت دارد؟
- ۴- آیا روایات فریقین بر حرام بودن سقط جنین دلالت دارند؟
- ۵- حکم عقل و بنای عقلا نسبت به سقط جنین چگم است؟
- ۶- مجازات مراحل سقط جنین چیست؟
- ۷- جنین از منظر فقه چه حقوقی دارد؟
- ۸- چه احکامی از نظرفقه اسلامی به جنین سقط شده و مادرش تعلق می‌گردد؟